

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta (kuudes kierros)

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry (jatkossa PAM) ottaa työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä kantaa luonnokseen hallituksen esitykseksi, joka koskee yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamista liittyen kustannustuen kuudenteen kierrokseen.

PAM kannattaa esitystä ja pyrkimystä tuoda se nopeasti eduskunnan käsittelyyn haluten kuitenkin esittää seuraavat huomiot esityksen sisältöä ja jatkokäsittelyä koskien:

Kriisitoimialojen työntekijät tarvitsevat välittömästi tukea

Kriisitoimialojen yrityksille myönnettävät tuet ja korvaukset, jotka perustuvat liiketoiminnalle asetettujen rajoitusten aiheuttamiin tappioihin ja menetyksiin, ovat tarpeellisia, jotta nämä toimialat pystyvät palautumaan mahdollisimman hyvin koronaepidemian aiheuttamasta kriisistä. Yrityksille kohdistuvien tukien lisäksi tulee kuitenkin välittömästi ottaa valmisteluun myös tukimuodot, joilla korvataan kriisitoimialojen työntekijöille aiheutuneita ansionmenetyksiä sekä valmistaudutaan korvaamaan tulevia työntekijöiden elinkeinoille asetettuja rajoitteita reaaliaikaisesti yritysten palkanmaksujärjestelmien kautta.

Työttömyysturvan omavastuuajan poistosta huolimatta ansiosidonnainen työttömyysturva tuo pienituloisille työntekijöille vain noin 60 prosenttia työttömyyttä tai lomautusta edeltäneestä ansiosta. Ansionmenetykset ovat kasaantuneet koronaepidemian aikana, kun kriisitoimialojen työntekijöiden mahdollisuutta harjoittaa elinkeinojaan on rajoitettu toistuvasti. Nämä työntekijät ovat joutuneet kiristämään vyötä säästäten jopa ravinnon määrästä ja laadusta, turvautuneet viimesijaisiin etuuksiin sekä läheisten apuun ja jopa velkaantuneet selvittääkseen taloudellisesti toistuvista lomautuksista ja irtisanomisista.

Jos kriisitoimialojen työntekijät eivät saa pikaisesti tarvitsemaansa tukea, vaarantuu myös kustannustuelle asetettujen tavoitteiden toteutuminen. Esimerkiksi matkailu- ja ravintola-alalla työskentely koetaan tällä hetkellä erittäin turvattomaksi. Alalta on siirtynyt pois jo merkittävä joukko kokeneita ammattilaisia, ja jopa vasta valmistuneet osaajat suunnittelevat alanvaihtoa jouduttuaan heti työuransa alussa lomautuskierteeseen. Vaikka yritysten ajautuminen konkurssiin pystyttäisiin kustannustukien ja sulkemiskorvausten avulla pääasiassa estämään, ei yrityksillä tule olemaan toimintaedellytyksiä, jos osaava työvoima on siirtynyt pois tukien kohteena olevilta toimialoilta.

Vertailuajankohdan siirtyminen epidemia-aikaan aiheuttaa ongelmia

On sinänsä perusteltua, että tukea pyritään laajentamaan koskemaan myös koronaepidemian alkamisen jälkeen perustettuja yrityksiä. Ei ole kohtuullista olettaa näidenkään yritysten pystyvän omaksumaan täysin koronaepidemian ja sen johdosta asetettujen rajoitusten aiheuttamaa poikkeuksellista riskiä. Kustannustuen perusteena olevan liikevaihdon aleneman vertailukaudeksi valittu ajankohta, ensisijaisesti syyskuun 2021 alusta marraskuun 2021 loppuun, aiheuttaa kuitenkin merkittäviä ongelmia, joita ei pystytä ratkaisemaan laskemalla vaaditun liikevaihdon aleneman rajaa esitetysti 30 prosentista 20 prosenttiin.

Esimerkiksi sesonkiluontoisesti toimivat yritykset saattavat kärsiä merkittäviä tappioita tukikaudella joulukuun 2021 alusta helmikuun 2022 loppuun, mutta varsinaista liikevaihdon laskua ei välttämättä tapahdu syksyiseen vertailukauteen nähden, jos toiminta on tällöin ollut vähäistä. Vertailukauden sijoittuminen esityksen mukaisesti

yrityksen arvonlisäveron ilmoitustaajuuden perusteella asettaa lisäksi yritykset epätasa-arvoiseen asemaan, sillä koronaepidemian aikana liikevaihdon vaihtelu on voinut olla erittäin merkittävää. Yhtä lailla esitetyn sulkemiskorvauksen kohdalla sulkemisen kohteena olevan liikevaihdon määrittely jokaisen yrityksen tapauksessa marraskuulta 2021 on ongelmallista, jos yrityksen toiminnan luonne vaihtelee kausittain.

Palkkakulujen huomiointi ja ns. kattamattomien kiinteiden kustannusten tuen hyödyntäminen

PAM pitää erittäin kannatettavana, että palkkakulut huomioidaan jatkossakin täysimääräisesti pienten yritysten sulkemiskorvauksen määrittelyssä. Ottaen huomioon kustannustuen vertailukauden siirtymisen epidemia-aikaan, olisi kuitenkin perusteltua, että tukikauden palkkakulut huomioitaisiin jatkossa täysimääräisesti myös kustannustuessa. Tällöin kahdenkymmenen prosentin omavastuuosuutta sovellettaisiin vain tukikauden kiinteisiin kustannuksiin, ja palkkakulut korvattaisiin vertailuajankohdan ja tukikauden liikevaihtojen suhteessa.

Kuten esityksessä huomioidaan, kustannustuen jatkuva luonne saa aikaan tilanteen, jossa yritykset voivat ennakoida saavansa kustannustukea rajoitusten jatkuessa. Palkkakulujen huomioiminen täysimääräisenä lieventäisi tämän aikaansaamaa haitallista käyttäytymisvaikutusta.

Esityksessä mainittu suurempien yritysten sulkemiskorvaus samalta ajanjaksolta, josta säädetään erikseen myöhemmin esitettävällä lakiesityksellä, toteutetaan todennäköisesti aiemman suurten ja keskisuurten yritysten sulkemiskorvauksen tavoin kattamattomien kiinteiden kustannusten ns. 12 miljoonan euron kiintiöstä. Toisin sanoen suurille ja keskisuurille yrityksille ei korvattaisi mahdollisia palkkakuluja sulkemiskorvauksen kautta. Kattamattomien kiinteiden kustannusten kiintiön laajempi hyödyntäminen myös suurten ja keskisuurten yritysten kustannustuissa mahdollistaisi palkkakulujen huomioimisen myös sulkemiskorvauksessa hyödyntäen ns. 2,3 miljoonan euron kiintiötä.

Helsingissä 2.2.2022

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry
Annika Rönni-Sällinen
puheenjohtaja

Lisätietoja:
Olli Toivanen
ekonomisti
puh. 045 204 3445
olli.toivanen@pam.fi